

Cementiri de Sinera

Arenys de Mar

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Camí de La Pietat, s/n
Emplaçament Turó de la Pietat

Coordenades:

Latitud: 41.577587753695
Longitud: 2.5463658571243
UTM Est (X): 462184
UTM Nord (Y): 4602978

Classificació

Número de fitxa 08006 - 26
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Any 1865-67
Autoria de l'element: Domènech Casacuberta i Elies Rogent
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Observacions protecció: RI-51-0008763
Data aprovació: dc., 18/07/1990 - 12:00
Número inventari Sí (IPAC)
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Social
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament d'Arenys de Mar (Riera del Bisbe Pol, núm. 8, 08350 Arenys de Mar)

Fitxes associades:

[Hipogeu dels consorts Fontcuberta-Jubany](#)
[Hipogeu de Bonaventura Aran i Vies i família](#)
[Capella de la Mare de Déu de la Pietat](#)
[Hipogeu de la família Mundet](#)
[Hipogeu de la família Majó](#)
[Hipogeu Massaguer i Campins](#)
[Hipogeu de la família Solà-Vinardell](#)
[Hipogeu de Josep Arnau Presas](#)
[Panteó d'Iu Bosch](#)
[Panteó de la família de Zenon Massuet i Castañé](#)
[Panteó dels esposos Vinardell-Tarré](#)
[Hipogeu d'Andreu Lloveras i Riera](#)
[Hipogeu de Joan Roura](#)
[Hipogeu de la família d'Andreu Gurí](#)
[Hipogeu dels pares del Bisbe Català](#)
[Sepulcre d'Emilia de Rovira i Preses](#)
[Hipogeu de la família Camps-Ombrabella](#)
[Hipogeu de la família Mollfulleda](#)
[Hipogeu de Bonaventura Roig i família Vallet](#)
[Hipogeu de la família Córdoba](#)
[Sepulcre de Joan Baptista i Cassà i Camús](#)
[Hipogeu de la família de Cabirol](#)
[Hipogeu de la família Ferran de Pol](#)
[Hipogeu de la família Vidal Formentí](#)
[Panteó de la família Soler](#)
[Monument als caiguts](#)

Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dc., 26/10/2022 - 09:50

Descripció

El cementiri d'Arenys, popularitzat per Salvador Espriu com el cementiri de Sinera, es troba ubicat al capdamunt del Turó de la Pietat, que és un dels dos turons que clou la vil·la a redòs de la riera. A 50 metres d'alçada i cap a un quilòmetre de llargada.

L'actual cementiri és el resultat de tres fases constructives successives, des de mitjan segle XIX fins a la segona dècada del segle XX, les quals han conformat sengles sectors amb caràcter i composició diferents, però que mantenen un equilibri harmònic i ambiental, un dels valors més rellevants d'aquest indret. Durant molts anys l'únic accés al cementiri des del poble era un camí sinuós que l'any 1894 es va urbanitzar. Al final d'aquest camí, hi ha una esplanada amb magnífiques vistes al mar i l'entrada al cementiri. En un costat la casa del guarda i a l'altre, l'antiga sala d'autopsies que, avui en dia, es conserva parcialment i acull un centre interpretatiu del cementiri.

La part més antiga es troba estructurada en tres sectors esglaonats, en sentit ascendent, enllaçats per escalinates. El replà inferior es destina a inhumacions a terra; el segon als nínxols; i el tercer, als panteons, presidits per una capella de nova construcció. Una avinguda de xiprers vertebrava els dos primers replans. En el tercer replà hi ha la capella i la major part de mausoleus i sepultures amb els elements escultòrics més rellevants, tot respectant una composició simètrica en la qual el passadís central i la capella són l'eix de l'accés principal.

Passada la capella, ens trobem la primera ampliació del cementiri, realitzada a partir de l'any 1894. S'habilita una esplanada darrera la capella on s'hi construeixen nínxols i panteons. L'any 1900 s'embelleix la capella. Una segona ampliació (1998) afecta la part nord d'aquesta esplanada i el costat de ponent. També s'edifica un tanatori projectat per Josep Badosa.

Destaca la riquesa ornamental d'algunes tombes i sepultures fetes per personalitats artístiques del moment, entre les quals cal assenyalar els escultors Venanci Vallmitjana, Josep Llimona i Josep Carcassó, deixeble de Vallmitjana. Les obres ressalten per l'austeritat cromàtica, en contrast amb el blanc dels murs i el color verd dels xiprers.

A l'entrada, es conserva la sala d'autòpsies, ara museïtzada i sense l'ús originari. Ara actua com un petit espai interpretatiu amb plafons explicatius sobre la història del cementiri.

Alguns dels elements més destacats són:

La capella modernista (1918) construïda per Enric Sagnier, que és un gran panteó de la família d'Iu Bosch.

Escultura de dona del Panteó Mundet (Josep Llimona, 1900), que representa una dona asseguda amb una actitud de pensador, recolzant el seu cap en una mà. Porta un vestit amb faldilles llargues que li tapen els peus. El cap és quasi igual que l'altra estàtua del mateix Llimona que està molt a prop, totes dues porten el mateix pentinat, cabells llargs amb la clenxa al mig i retirats cap al cantó on hi ha la mà que li serveix de sustentació. També, com l'altra, manté una mirada llunyana i distant. Aquesta, però, té una sensibilitat més forta que l'altra. El seu estat de conservació seria bo si no fos per uns foradets que té que són produïts per trets de balins.

Escultura de dona del Panteó Massaguer (Josep Llimona, 1925) que representa una dona asseguda en uns graons, repenjada al sepulcre del qual forma part. És d'una gran bellesa i refinament. Construïda amb marbre blanc, dona un aire de misticisme accentuat per la mirada extraviada i llunyana de la figura representada.

Santíssima Trinitat o Pare Etern (Venanci Vallmitjana Barbany, 1909). Conjunt escultòric en marbre blanc representant la Santíssima Trinitat. Està feta a mida natural i la seva presència impressiona al visitant. La figura del Pare està representada per una imatge acollidora d'un home gran amb barba que al seu pit hi té un colom amb les ales esteses que representa l'esperit Sant. El fill està repenjat en el pare, amb el cap de cantó, i té, als seus peus, un angelet. Tot el grup s'aguanta en una massa pètria que fa la sensació d'uns núvols, element, el qual, fa que el conjunt no faci la sensació de pesat i puja la sensació de magnificència.

Escultura d'una dona (Josep Carcassó i Font, s. XIX). Escultura en pedra que representa una noia asseguda amb un ram de flors a les mans. Té el cap tombat i mira a terra, aquesta actitud juntament amb tot l'aire que dona el vestit, faldilles llargues amb plecs, l'hi dona un caire romàntic i reservat. Està situada darrere un grup escultòric de Venanci Vallmitjana.

Mare de Déu amb Jesucrist o Pietat (Venanci Vallmitjana Barbany, 1905). Grup escultòric format per la Mare de Déu i Jesucrist. El fill està assegut a la falda de la Mare, representant el tema de la Pietat, d'inspiració miquelangeliana. Realitzat amb marbre blanc, posteriorment s'hi afegí un temple per protegir-lo de les inclemències del temps.

Sepulcre dels consorts Fontcuberta i Jubany (Cèsar Martinell Brunet, 1941), construït en granit, amb un basament aixecat sobre el qual descansa un cos en forma de sarcòfag i com a fons, una estela funerària amb la creu en relleu i la imatge de Crist en bronze, obra de Frederic Marès. Voltat de tanca amb pilars cantoners acabats en llàntia i units amb cadena metàl·lica.

També trobem un conjunt de nínxols de luxe, darrera l'ermita. És a dir, làpides que contenen de dues a quatre cavitats, on s'enterren algunes personalitats arenyenques, com Fèlix Cucurull, o Maria Quet (nínxol obrat per Jaume Barba); el de Joan Massana, obra de Joan Barrera; i els de les famílies Guitart, Julià i Vila Arquer.

Al costat dels nínxols de luxe hi trobem l'obra "Model per a una figura de marbre" de Joan Borrell i Nicolau (1879 - 1969). Aquesta escultura decorà el jardí de la casa del pintor, entre 1931 i els anys seixanta del segle passat. Després va anar a parar a S'Agaró, a la casa de Joan Colom i Agustí. Els seus descendents la donaren a la vila d'Arenys en memòria d'un dels paisatgistes catalans més destacats de la pintura catalana del segon quart del segle XX.

Un altre element destacable, més contemporani, és l'obra de l'escultora i ceramista M. Àngels Domingo i Laplana, Madola. Es tracta de 40 escultures de ceràmica inspirades en el Llibre de Sinera de Salvador Espriu i que l'artista donà al municipi.

Observacions:

Arenys de Mar ha tingut un bon nombre de personatges il·lustres que s'han volgut enterrar aquí, tot i passar molts anys fora de la vil·la. Alguns d'ells són la família Cabirol, la família Ramis; industrials com Andreu Gurí i Sala, la família Castells i Simon, la família Mollfulleda, la família Riera; indians com la família Castelló, Antoni Torrent i Carbonell, Andreu Lloveras i Riera o Francesc Masseguer i Campins.

Però, per sobre de tot, destaca el ressò que li ha donat, no només al cementiri sinó a tot el poble, l'escriptor Salvador Espriu, enterrat en un simple i humil nínxol. Espriu, com indica la placa que hi ha al costat del seu nínxol, va convertir el cementiri en el centre del seu univers literari de Sinera. En l'obra d'Espriu, presidida per la mort, el cementiri, atalaia entre el mar i el cel, símbols d'eternitat, esdevé el destí últim i constant referència tant del jo íntim del poeta com dels seus personatges sinerencs. També hi reposen altres escriptors, com Fèlix Cucurull o Lluís Ferran de Pol.

"Acaba aquí el viatge. Quan baixo de la barca, sabia a ulls clucs com és al meu davant, sempre pujat per cabres i per mates d'espígol, de fonoll, de llet de bruixa que a penes mouen aquelles primes mans de l'ora quieta desvetllada al cim, el Mal Temps. Límits estrictes d'una vella terra: el seguici dels xiprers rere el carro del sol que se'n va trontollant pels llargs i secs rials i feia, en tramuntar, de la petita carena llum i llunyania de l'horitzó de ponent. He donat la meva vida pel difícil guany d'unes poques paraules despallades. He vist la meva vida com un mur en el silenci de la tarda i el seu pas". (Llibre de Sinera XXXV).

L'Ajuntament edità (BADOSA, Josep i VIADER, Montse; nn.cc) un itinerari on hi figura aquest element.

Història

A principis del segle XIX, es prohibeixen les inhumacions dins els nuclis urbans. Per aquest motiu els ajuntaments construeixen nous cementiris als afores. En el cas d'Arenys de Mar succeeix l'any 1816. En el mateix indret que l'actual i inclou l'antiga ermita de La Pietat.

Però, al fer-se petit, es decideix fer-ne un de nou, just al costat mateix. La construcció es realitza entre 1865 i 1867 i és Domingo Casacuberta, agrimensor, qui el projecta; però signa els plànols l'arquitecte Elies

Rogent. Es finança per recaptació entre els vilatans i els indians. És en aquest moment quan s'enderroquen la torre de guaita El Far, l'ermita de la Pietat i el cementiri de 1816.

Amb el nou cementiri en funcionament, el recinte del vell es converteix en l'espai destinat als no catòlics i dels suïcides, que no podien ser enterrats, segons les prescripcions de l'Església Catòlica, en terreny sagrat. El primer en ser-hi enterrat és Joan Baptista Cassà, mecenes i lliurepensador, com es deia abans. A mitjans del segle XX deixa d'utilitzar-se i l'any 1988 les restes es trasllades al recinte general.

La capella no s'enllestí fins al 31 de desembre de 1867.

L'any 1895 s'inaugura la reforma del traçat del camí del cementiri que permetrà el pas de carruatges, cosa que evità la conducció dels cadàvers a pes de braços. Al final del 1917 el cementiri pren la configuració actual, en construir-se al centre de la zona d'eixample el darrer bloc de nínxols, que s'ornamenta en la cara corresponent a l'eix ascendent del cementiri amb la construcció de deu nínxols de luxe emmarcats per columnes de pedra artificial.

Des d'aleshores el cementiri no ha modificat la seva estructura en planta.

Bibliografia

BADOSA, Josep i VIADER, Montse (nn.cc). *Un recorregut per Arenys de Mar*. Regidoria de Cultura de l'Ajuntament d'Arenys de Mar.

BADOSA, J; DOÑATE, C; MESTRE, F; RABELLA, J; RAMIS, C i RIBA, J.M. (1972). Treball – Inventari sobre el patrimoni artístic-arquitectònic d'Arenys de Mar, segles XVI-XX. Inèdit.

BADOSA, Josep i MILÀ, Salvador (1990). Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic. Ajuntament d'Arenys de Mar; Aprovat pel Ple en data 22 de març de 1990.

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ i ESTUDI SALVADOR ESPRIU (2000). Un passeig per Sinera. Itinerari Salvador Espriu. Ajuntament d'Arenys de Mar i Diputació de Barcelona: https://arenysdemar.cat/ARXIUS/arxius.net/esrpiu/passeig_sinera.pdf

AGUSTÍ MALAGELADA, Espriu; PONS i RECOLONS, Maria Assumpció de; NOGUERAS i BARÓ, Núria (1983). *Aproximació històrica al mite de Sinera*. Editorial Curial. Barcelona.

Enllaços d'interès:

[Geoportal del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya](#)

[Associació de Cementiris Significatius Europeus \(ASCE\)](#)

[Video](#)

[e-boock Cementiri a les fosques de l'Agrupació Fotogràfica d'Arenys de Mar](#)

[Xarxa de municipis indians](#)

